

אד.

1970

פרוטוקול מס' 13/ב'

מישיבת ועדת הכספים
התקיימה ביום ב', א' סנחם-אב, תשי"ז - 29.7.57 בשעה 10.30

נ כ ח י ם

- חברי הוועדה:
- היו"ר י. גורי
 - י. בדר
 - א. בהיר
 - ש. דיין
 - ס. חזני
 - ז. סוזמייב
 - י. ספיר
 - ז. צור
 - ס. קלטר
 - י. שופמן

מוזמנים:

- ד. הורוביץ - נגיד בנק ישראל.
- ד"ר ארנון - המנהל הכללי של משרד האוצר.
- מר הניג - מטעם משרד האוצר.
- ד"ר קיטרון - מטעם משרד המשפטים.

סדר-היום:

צו הרבית (קביעת שיעור הריבית המכסימלי)
(תיקון), תשי"ז - 1957.

=====

היו"ר י. גורי:

אני פותח את הישיבה.

קבלתי סכתב מאת שר האוצר בנדון צו הרבית.
שר האוצר מבקש לאשר את הצו בהקדם היות ועוסדים עתה בסו"ס על כסה
סילוות במטבע חוץ.

ד. הורוביץ:

גם הוועדה אשר קיבלה הסלצות אלו פה-אחד
דמתה את הענין כדחוף. המדובר הוא בהלוואות
סחו"ל שהן כפופות לחוקי הרבית הקיימים באותם ארצות.

ד"ר ארנון:

יש מקרים שאפשר לקבל הלוואות בדולרים
ברבית של 7,5% - 7%. האוצר איננו יכול
לתת את אישורו להלוואות הללו אם קיימת הגבלה בחוק לגבי השיעור
המכסימלי של הרבית. כדי שלא למנוע בעד האוצר לקבל הלוואות במטבע
חוץ, ברבית המתקבלת על הדעת, אנו מציעים שעל הלוואות אלו לא יחול
צו הרבית. המלווים הללו יכולים לתת כחטם בתנאים יותר טובים
ולכן אנו נאלצים להתקרב לתנאים השוררים באותה ארץ ולהתאימם למציאות.

מד.

א. צורה:

האם מילדות החוץ שעומדים לקבל, למהם
יינתנו מילדות סקוטיות? האם שיעור הרבית
המכסימלי של 11% לא יחול על מילדות סקוטיות כמילדות
החוץ?

ב. הורוויץ:

זוהי הלוגיקה צמודה, וכדי להבטיח את
הצמידות ששעור יכול להגיע ליותר מאשר
7,5% החוק לא היה מכונן לכבילת ידי האוצר לקבלת מילדות חוץ. זה ענין
של שיקול פיסקלי-ממלכתי.

ג. בהיר:

האם אותה פררוגטיבה נותנים רק לאוצר
או גם למסדרות אחרים?

ד. הורוויץ:

גם למסדרות אחרים באישור האוצר.

ה. בהיר:

אני מבקש לדעת מה היא ההגבלה לגבי
רווחי הבנקים והאוצר. מה רומה האוצר
כמכסימום רווח לגבי מוסד אשר מגיע עסקה כזו?

ו. בדר:

רמייתי את ההצעה הזו רק עכשיו. יש לי
דעה ספקנית לגבי נושא זה. אינני מוכן
לקיים דיון על נושא זה היום כי עלי להתיעץ עם סיעתי.

הינ"ר י. גורי:

אני מבין את הרגישות לגבי החלק השני,
היינו - הוצאת מילדות חוץ מתחילת שיעור
הרבית המכסימלי. החלק הראשון דן בהגדלת השעור המכסימלי של הרבית לגבי
הלוגות צמודות מ- 6,5% ל- 7,5%.

ז. הרצפלד:

אשר לחלק הראשון של הצו - אני יודע
שבגיד הבנק צודק. אם כי קשה להוסיף
עתה אחרו אחר לשעור הרבית, אבל כנראה שהמציאות מחייבת זאת.

החלק השני הוא סתמי ואין בו כל הגבלה.
בשני המקרים הללו מוטרים שלא יחולו האורחות בדבר שיעור הרבית המכסימלי.
סעיף זה בעקיפין יעודד את הרבית השחורה הבלתי-מוגבלת.

ח. הורוויץ:

האוצר מבקש חופש פעולה לתסרן הלוגות
כאלו במטבע חוץ מחו"ל. האוצר מבקש להכנס
לגבי השגת הלוגות בשוק הבינלאומי. אי אפשר לקחת כסף בחו"ל ברבית
מסוימת ולהלותו בארץ ברבית יותר נמוכה ולגרום להפסדים. צריך להיות
אמון לאוצר שהוא בענין זה ישמור על גבולות. האוצר הוא אשר קובע גבולות
את כל השלבים.

ט. הרצפלד:

זו איננה שאלה של אמון. למעשה מחקבל
כאן שהשעור של 7,5% יינתנו המכסימלי.

י. דיין:

אין ספק שעלינו להחליט בחיוב, כי אין
ברירה אחרת. אני מציע רק שאלה אהת. האוצר
יחן הלוגות שלו לסוכנות שלו, בנייה לבנק לחקלאות. הלוגה מבנק
החקלאות יצטרך לשלם אחוז יותר גבוה, ופירושו של דבר - העלאת הוצאות
הייצור. (ד. הורוויץ: האם אתה מציע שהאוצר יחן סובסידיה לרבית?)
הוראה זו תעלה את שיעור הרבית למשתמשים בכסף זה - ואני מדבר עתה
על החקלאי הלוגה. הוצאות הייצור בחקלאות עולות מדי פעם בפעם. שמעתי
מאנשי החקלאות, שכאשר הם מקבלים הלוגות צמודות ערך הרי הרבית
עליהן מגיע ל- 15% - 20%.

אני מציע לאשר את ביטול ההגבלה לגבי האוצר, אבל כאן בארץ לא לעלות את שיעור הרבית. אני מציע למצוא דרכים כדי לא להגדיל בפנים הארץ את הוצאות הייצור של האדם העובד.

ד. הרוביץ:

היקף האשראי בארץ נגיע ל- 3,5 מיליון ל"י. היות ולא רוצים לתת לנו בכלל הלוואות בחו"ל, הלוואות כאלו יכולות להיות כ- 5%-6% סכלל האשראי, ואם נגיע לכך - מחשוב זאת להצלחה יוצא מהכלל. המשקל הכסותי של הלוואות כאלה הוא פעוט.

י. בדר:

ידוע לחברי הוועדה שאני לא האמנתי בחוק הרבית. הסברתי שהחיים יהרסו את החוק הזה ולא יהיה לו ערך של ממש. בכל זאת הסכמי בחוק זה מטעמים מוסריים, כי לא יכולתי להטעם מהתחשב בניטוקים שאמנם אינם כלכליים, אבל מוסריים. כדי שיהיה לחוק זה תוקף מוסרי בארץ צריך להזהר מאוד מיוצאים מהכלל. קשה להסביר לאדם עם ענין שעור הרבית השונים בקשר להצמדה ואי-הצמדה; קשה להסביר לאדם שאסור לו לקחת יותר מאשר 10,5% רבית, ואם הוא לוקח אחוז יותר גבוה הרי הוא נותן את כספו בנשך - כאשר לידו יש מערכת אשראי לגיטימית אשר מסיבות טובות, לוקחת שיעור רבית יותר גבוה. ברור לי שברגע ובארץ יהיה ענף של אשראי מיוחס - זה יהרוס את הצד המוסרי אשר בחוק הרבית.

בהמלצותיו של נגיד הבנק קראתי, שאין לקחת הלוואות במטבע חוץ להסרת אשראי במטבע מקומי. כאן הוא מציע משהו אחר לגמרי.

ד. הרוביץ:

אשרתי שאני מתנגד לכך. אבל לוקחים הלוואות כאלו - אי אפשר לתת להן טובסידיה.

י. בדר:

על הלוואות אלו מטבע חוץ יש לשלם רבית. את הרבית יש לשלם במטבע חוץ. ועדת הכספים הדוגמת לכך פן עומס החובות של המדינה יעלה יותר מדי - מוכרח לשלם לב לענין זה. על-ידי אישור כזה אנו נותנים גושפנקא של הכנסת להשגת הלוואות במטבע חוץ ברבית גבוהה, אולי יותר מאשר 6,5%.

ברור לי שהלוואות המשנה הללו שייכתנו מכספים אלה מוכרחות להיות בהצמדה כיוון שאת ההלוואות הסקוריות יהיה צורך להחזיר במטבע חוץ. פירוש הדבר שלפי החוק הן מוכרחות להיות לזמן ארוך - משנתיים ומעלה, כיוון שהחוק אינו סתיר הצמדה אלא במבטרה של הלוואות לשנתיים. אני מוכרח לשאול: מה הפוליטיקה הססתרת מאחורי העניינים הללו, מי יתן הלוואות אלו ומי יקבל אותן? מי יהיה המוסד אשר יקבל בחו"ל כספים אלה, בתנאים אלה, ולמי הוא ילווה את הכספים בתנאים אלה?

כאשר טביאים לנו צו זה בחפזון, הרי ברור שהוא לא בא לתקן את צו הרבית. כנראה שיש מטרה מסוימת לכך, או תכנית קונקרטית. אני חושב שהוועדה רשאית לקבל אינפורמציה מלאה לגבי התכנית העומדת מאחורי הצו הזה.

ההצעה להגדיל את שיעור הרבית המכסימלי לגבי סילונים צמודי ערך ל- 7,5% בשילוב להצעה זו - מראה שההלוואות מהכספים המיוחדים האלה יהיו ברבית יותר גבוהה מאשר 7,5%. מסתבר איפוא שיהיו לנו הלוואות צמודות ברבית של 7,5%, ובד בבד עם הלוואות אלו תהיינה הלוואות מיוחדות ברבית של יותר מאשר 7,5%. כיצד אפשר במצב זה להשגיר בתקפו סעיף לגבי אשראי בלתי-צמוד, לגבי אשראי רגיל, המגביל את שיעור הרבית המכסימלי לגביו ל- 11% - 10%? בינתיים ירד השנה ערך המטבע, או רוח הקניה של המטבע ב- 3,2%, וכיצד אפשר לדרוש שיהיה אשראי בלתי-צמוד, וכל ההפרש בינו לבין אשראי צמוד יהיה במשך שנה 2,5%? כיצד זה יתכן?

י. ספיר:

העלאת שיעור הרבית הטכסימלי בצו החדש
ט- 6,5% ל-7,5% מכוונת להלוואות בלירות
ישראליות על-ידי כל מלווה, כולל הטמסלה והבנקים, כאשר באים להצמידן
לאינדקס או לערך הדולר. לגבי תשלום רבית לבנקים בחו"ל, המוצר איננו
כסוף לחוק.

מר הניג:

טוט בנק לא יתן הלוואה, אם הרבית הנדרשת
עבורה היא בניגוד לחוק הרבית המקומי.
לגבי הלוואות במטבע חוץ והחזרתן במטבע חוץ - אין ענין של הצמדה
ואח"כ הרבית הוא 10%. אבל זה ענין לגמרי אחר.

י. ספיר:

לפי גישה זו מסתבר, שאם לוקחים הלוואה
במטבע חוץ סותר לשלם רבית עד 11%. הבעיה
מתחילה ברגע שמשתמשים בתמורה של הכסף בישראל. לפי נוסח הצו אני
יכול לפרש את הדברים, שאם המוצר או בנק לווה כסף בחו"ל ומקבל תמורת
ההלוואה לירות ישראליות, ואחר כך מלווה כסף זה למישהו בלי הצמדה -
הוא יכול לקבל רבית של 30%, לאחר שהצו בוטל. פה יש פירצה נוספת,
כי זה יומר למעשה ביטולו של חוק הרבית לגבי כל סכום הנובע מכספי
דולרים.

מר הניג:

אם מישהו קיבל הלוואה בדולרים ננותן
תמורתה לירות ישראליות - הוא איננו כסוף
לחוק הרבית; אבל הדבר אפשרי כאשר יש רשות לכך מאת המפקח על מטבע
חוץ שניתנה במיוחד בתנאי שאת תמורת ההלוואה יתנו בלירות ישראליות.

י. ספיר:

זאת גומרת שטר המוצר מחר או מחרתיים
ייהפך לקובע צווים בנוגע לרבית טעל ל-11%
בכל סילווה ינדוירואלי.

במידה והדברים קשורים בהשגת דולרים
בחו"ל - אפשר להסכים לכך; במידה ודנים על התמורה בלירות ישראליות -
הורסים על-ידי כך את חוק הרבית.

ז. צור:

המדינה זקוקה למטבע חוץ ואיננו יכולים
לותר על כך. יש בכמה מוצרים מדיניות
של מתן הלוואות בשיעור רבית יותר גבוה. אין להתעלם מהעובדה שלחוק
הרבית היתה השפעה במיוחד על מערכת הבנקים. עכשיו יתכן כי על-ידי
ענין זה, שנוגע בעיקר למוצר, באופן בלתי-אמצעי אפשר לערער את
החוק ושיעורי הרבית שנקבעו בו. כאשר שהמוצר יקבל את הכסף ויתן
בתמורתו הלוואות בהצמדה, ברבית יותר גבוהה, במיוחד למטרות מסוימות -
זה טובה לערער את שיעורי הרבית הקיימים. ישנה אפשרות שניה, שהמוצר
ישתמש בכספים אלה רק להלוואות שאינן בהצמדה, ואז יש לו האפשרות
לקחת רבית של 11% - 10%.

אם אין אפשרות להשתמש בכסף זה במסגרת
שיעורי הרבית הקיימים - אין לקבל זאת. לפי דעתי אפשר להשתמש בכסף
זה למטרות לזמן קצר ולקבל תמורתו רבית של 11% - 10%.

י. אפרתי:

כאשר היה שיעור רבית של 6,5% בהצמדה
מול 10% בלי הצמדה - ראיתי בזה אי-התאמה.
כאשר ירדנו ל-6% - ראיתי בזה ברכה. כאשר מעלים עתה שוב את שיעור
הרבית בהצמדה - לא יתנו הלוואות בלי הצמדה. הבנקים לא יתנו הלוואות
לזמן קצר עבור הון חוזר. הם יעדיפו לתת הלוואות לשנתיים בהצמדה, וזו
ההיה הפוליטיקה שלהם. אם חלק מהכסף ינתן ברבית של 7,5% - אזי כל
הכסף יהיה ברבית זו. הוא הדין לגבי 8,5%.

בנדון זה אני תמים-דעים עם חבר-הכנסת
דיין. מוטב לתת סובסידיה כדי לא להרוס את משק הכספים. העומס מוכרח

ליפול על כלל הישוב ולא על החלק הפרודוקטיבי, כיצד אפשר יהיה לשמור על כך, שחלק מהכספים יהיה בשעור רבית כזה, וחלק - בשעור אחר?

אני מציע שלא להעלות את שעור הרבית

בהצמדה בפנים הארץ.

ז. סוזאניב:

לא לחמנו בעד חוק הרבית. חשבנו שקשה לקבוע מסגרות נוקשות לדברים ההולכים ומשתנים. כאשר האוצר לחץ עלינו בענין חוק הרבית, האם הוא לא ידע שתעורר בעיה כזו? תיקון זה, כפי שהוצע, מעביר סכומים מסוימות למפקח על מטבע חוץ, סכומים הנתונים לוועדת הכספים, כי הוא יאשר את גובה הרבית לגבי חלק של אשראי, שאין איש יכול לקבוע עתה מה יהיה היקפו. המפקח על מטבע חוץ יהיה רשאי לקבוע שעור רבית של 7,5% ו- 8,5% לאשראי בהצמדה.

וכאן מתעוררת השאלה: מה יהיה גורל איגרות החוב? מה יהיה גורל השיטה של הוצאות איגרות חוב בהצמדת הבורסה לציבור? אנו הורדנו את השעור ל- 6%, ואם באותו הזמן באים להעלות את שעור הרבית לכסף בהצמדה - האם זה ישפיע על המדינה לגבי הפצת איגרות חוב? כאשר טוויזים את שעור הרבית עבור הלוואות בהצמדה - 7,5% ל- 8,5% - האשנב הזה להשגת כסף בהצמדה דרך הבורסה רבית יותר נמוכה ישטר פתוח?

ד. הרוביץ:

בוודאי שכן. זה טונופול של גופים הפועלים בערבות הממשלה. איש פרטי ישלם עבור כסף שטלווה לו הבנק אחרו יותר גבוה.

ז. סוזאניב:

להבא תהיינה שתי אפשרויות לקבלת כסף בהצמדה, ויהיה ערך רב לקבלת טונופול כזה להפצת ניירות ערך בבורסה.

לבסוף רצוני לומר, שגם אם נקבל את ההנמקה שהמציאות היא כזו והיא מחייבת זאת, צריך להיות ברור לכל אחד שזו פירצה, אולי הגיונית, בחוק הרבית שהקדשנו לו זמן טוושן ועבודה מרובה.

היו"ר י. גורי:

אני מוכרח להודות, שאינני מבין את חברי ועדת הכספים. אני הבנתי את הדברים בפשטות: אנו זקוקים למקורות נוספים להשגת מטבע חוץ - דולרים או לירות שטרלינג. זהו כסף יקר אשר משיגים אותו בתנאים לא כל-כך נוחים. לכן מי שיהנה מהכסף הזה צריכים לחול עליו תנאים אלה. הוועדה יכולה לומר לשר האוצר, שלא כדאי לו להשקיע כסף זה בתנאים אלה. אבל זאת אין אומרים.

אני מבין את החשש שהובע כאן, שאם לא תהיה החדש הרי קיימת סכנה שהדבר עלול למוטט את צו הרבית. יכול להיות שמפריזים ביחס לסכנה, וזה לא עלול למוטט את חוק הרבית. אבל נניח שקיימת סכנה כזו, הרי יש מזה מסקנות. או שמחשיבים מיד את האפשרות לקבלת כסף כזה ומסתכנים; או שאומרים - כיוון שיש סכנה והדבר עלול להוביל לאי-צדק - אין אנו מאשרים את הצו. זאת אין חברי הוועדה מוכנים לומר. מענין שכולם מעלים חששות, אבל אינם אומרים כי הם אינם מאשרים את הצו.

כן מעלים הצעה האומרת: לקבל את הלוואות, אבל לתת סובסידיה. אם טובסידיה - הרי אני מעדיף סובסידיה גלויה על סובסידיה מוסווית.

מד.

אני מבין שיש חשש בוסף: מה תהיה אמדינות לגבי השימוש בהלוואות הללו. הייתי מבין לו חברי הוועדה היו מבקשים פרטים ביחס למדיניות זו, או ששר האוצר יביא מדי פעם בפעם לוועדה פרטים אלה, במידה והלוואות אלו תקבלנה היקף מסוים. אני מוכרח להודות שהייתי מבין את אלה לו היו מוטרים, שלא כדאי להשיג כסף זה.

י. ספיר:

הדרך היא במסיבות אלו, שיהיה מכסימם מסוים ולא ביטול המכסימם, ולא שבכל מקרה ומקרה המפקח על מטבע חוץ יקבע את השעור.

א. בהיר:

המסיבות הוכיחה שחוק הרבית היה צעד נכון. ויש לברר על כך שנתקבל החוק הזה. אני מניח שלאוצר יש צורך לקבל הלוואות במטבע חוץ ולשלם תמורתם רבית יותר גבוהה מזו המקובלת. אני מבין שהחוק איננו מוסר על כך. (ד. הורוביץ: זה לא ברור) ואם כך, אני מציע לקבל את פסקה 1(1) הממפשרת לאוצר לקבל מילות במטבע חוץ בשעור רבית יותר גבוה.

עכשיו נשאלת השאלה: האם מותר ממילת אלו שנתקבלו במטבע חוץ לתת מילות במטבע ישראלי בטחון יותר גבוה מזה שנקבע בחוק הרבית? כאן מתחיל הוויכוח. אני בעד זה שתהיה אפשרות לתת הלוואות מכספי מילות אלה בשעור רבית יותר גבוה.

אני מתנגד לסעיף 2 של הצו. אני נגד העלאת האחוז להלוואות בהצמדה מ- 6,5% ל- 7,5%, כי שינוי זה קובע כלל. אני מציע לשפור על האחוז שנקבע.

ד"ר ארנון:

חשבנו על בעיה זו, ורק לאחר מחשבה הגענו למסקנה שיש להגדיל את האחוז ל- 7,5%. טענת הבנקים היתה, שאם הממשלה קובעת אחוז מכסימלי של 6,5%, והיא משתמשת בשעור זה לאמיסיות המוצאות - הרי היא סוגרת בכך את השוק לכל פרט לקבל הלוואה בהצמדה. המוסדות הבנקאיים והפרטיים כולם השמיעו טענה זו. הם דרשו להעמיד את האחוז על 8,5% לאחר טכניסטים ל- 8%, ובסופו של דבר הגענו להסכם אתם על 7,5%. הגענו למסקנה ש- 7,5% זה המינימום. מכאן סתבר שזה לא ישנה את מדיניותה של הממשלה לגבי הפצת האמיסיות.

אשר לסעיף הראשון של הצו - הרי כל הנימוקים שהושמעו כאן היו לנגד עינינו. אבל בפנינו עומדת הברירה: לקבל הלוואות אלו או לא לקבל אותן, כי החוק לא ישפיע על גורמי חוץ להעניק הלוואות ולעשות בשבילנו יוצא מן הכלל. אם רוצים להגביל את האוצר בנדון. אם נקבע כאן מכסימום - נהרוס את העניין, כי האפקט יהיה בדיוק הפוך.

אין הסדובר כאן במקרים רבים, אלא על הלוואות מיוחדות. האוצר מקבל את מטבע החוץ והמפעלים יכולים לקבל את ההלוואה. לפעמים כדאי למפעל לקבל את הלוואה, ולאוצר - לאשרה. עד היום החברה לדשניט וחטרים חיסיים איננה מקבלת את הלוואה בגלל ההגבלה הקיימת בחוק.

הנוסח הנוכחי הוא הטוב ביותר במסגרת הקיימת של החוק. אין לחשוב שהאוצר ישחטש בסעיף זה כדי לעקוף את חוק הרבית. הוא ישחטש בסעיף זה אך ורק כדי לקבל הלוואות במטבע חוץ. אני חייב להוסיף, שאנו נתן אפשרות לקבל הלוואות כאלו רק אם נדע שפה בארץ לא יעקפו באמצעותן את החוק בקשר לרבית.

אם רוצים להוסיף מיני שהסדובר הוא רק במילות בהצמדה - אפשר להוסיף זאת על-ידי סעיף מיוחד.

ד. הורוביץ:

פה יש שאלה של מדיניות גבוהה, אבל לפני שאני מגיע לזה רצוני לתת כמה הסברים. דובר רבות על השפעת חוק הרבית. על הבנקים הוא השפיע; הוא השפיע עליהם הודות לבנק ישראל, כי הבנקים תלויים מאוד בבנק ישראל, וגם בלי החוק אפשר להכריח אותם. אין כל השפעה לחוק הרבית על השוק השחור. החוק גורם שייענש מי שעובר על החוק, והוא איננו קושר את העונש במספר האחוזים. הרבית הנמוכה ביותר בשוק השחור היא 12% - וזה יוצא מן הכלל. אם לוקחים רבית של 12% - זה מסילת בלתי-חוקי. ירידת האחוזים הוללה לפני חוק הרבית. הסיבה לכך שהרבית החלה לרדת בעוצה בליקווידיות המופרזת שהיתה בשוק אחרי מבצע סיני. מסתבר שעל השוק השחור לא היתה כל השפעה לחוק הרבית.

אינני יכול אלא להצטרף בלב שלם למה

שאמר יו"ר הוועדה. הוא אמר מה שכיום מקובל בתורת הכלכלה. את אתה רוצה לתת סובסידיות - תן אותן תמיד בשלב באחרון ולא בשלבי הביניים. ומדוע? כי בשלב האחרון אין זה מסלף את העניין הכלכלי. אם נותנים סובסידיות לזבל - סעודדים שימוש בגורם ייצור מסוים באופן בלתי-כלכלי. הוא הדין לגבי מים. אם אתה מוזיל אותם - אתה גורם לבזבוז. על-ידי כך אתה מסווה את הסובסידיה ומסלף את השימוש בגורמי הייצור. אתה מסלף את טבנה הסחירים בייצור ואינך מפתח את מה שצריך לפתח באופן כלכלי, לא את מה שנותנים בעבורו סובסידיה. סובסידיה - אל תתן לרבית; תן אותה ליצרן בעד תוצרתו. אם לתת סובסידיה - הרי לא בעד רבית, כי על-ידי כך אתה הופך את הכלכלה לכלכלה בלתי-בריא שאיננה בנויה על שימוש נכון בכל גורמי הייצור; אתה מפתח שימוש בלתי נכון בגורמי ייצור.

בעקרון אני חושב שכל מה שאמרת בזמנו

בנוגע לאי-קבלת הלוואות במטבע חוץ - הוא נכון גם היום; אבל בשימוש בזה חל שינוי. אז היתה זו תקופה בה היתה לאוצר רזרבה גדולה במטבע חוץ, ולי היה ברור שהאוצר מקבל הלוואות, לפעמים קפואות מאוצר היה להשתמש בהן, והוא היה מקבל אותן רק כדי לקבל תמורתן לירות ישראליות. זה היה מבטורד גמור, ולכן כתבתי אז מה שכתבתי בהסלחותי. בינתיים אירע משהו. אירע מבצע סיני והרזרבות שלנו ירדו, ואנו כעת מקבלים מטבע חוץ לא כדי שהאוצר יקבל תמורתן לירות, אלא מפני שהרזרבה שלנו היא קטנה כשלעצמה. אם הרזרבות ירדו - צריך לסלא את החסר.

י. בדר:
יף

אתה חושב שאפשר לקבל הלוואות במטבע חוץ כדי להשלים רזרבות?

ד"ר ארנון:

התוצאה תהיה כזו. זו לא המטרה, אלא התוצאה.

ד. הורוביץ:

כאשר האוצר מקבל הלוואות מפני שהוא זקוק לדורלים - אני בעד זה.

לחבר-הכנסת דיין ברצוני לומר - מאחר

ואנו מבצעים עליה רבתי הרי יש שלוש אפשרויות: האחת, לצמצם את הסיימה באופן אכזרי בקבולות הקיימים כדי לא לזעזע את יציבות המטבע; השניה - לעשות אינפלציה, שהיא בסופו של דבר תשים קץ לעלייה - ולזה אני מתנגד. היות ואינני מוכן לקיצוץ אכזרי ואינני מוכן גם לאינפלציה, כי היא מתנסחת בעליה, בנסחון ובפיתוח - הרי אני גורם שמוטב לגייס - אם כי אינני מתלהב מזה - מקורות ריאליים, שיכבידו עלינו, אבל לגייס דברים מסשיים. אם רוצים אנו להמשיך בעלייה - מוכרחים להסכים להלוואות במטבע חוץ. (י. אפרתי: הטדינה כולה צריכה לשאת עול לגבי חלק זה של הכסף) לא על-חשבון משלם המסים. עם ישראל נותן לנו כספים בשביל בטחון ועליה ולא לתצרוכת - ואנו מסתמשים בחלק מהכסף לתצרוכת.

עטינו וסבון לחדשים ינואר-אפריל, 1957 לעומת אותם החדשים ב- 1956 לגבי התצרוכת בכל ענף וענף, וחשובים אלה טראים כ" בחדשים אלה - ואין פה ענין עונתי - עלתה התצרוכת ב- 27% - 10% (ברחישים עלתה התצרוכת ב- 27%), בו בזמן שבאותה תקופה גדלה האוכלוסיה על-ידי עליה וריבוי טבעי ב- 5%.

היו"ר י. גורי: לפי עניות דעתי, יש מקום לסחזור שני של סתווכחים רק על יסוד הצעות.

ספיר: מסתבר שנסתמן קו יציב לגבי הלוואות בהצטרף והוא מראה על 6,5% - ואני סתכוון לבסיס אמיתי. לעומת זאת יש צורך לקבל הלוואות ברבית יותר גבוהה. כאן אני מציע שכל הלוואות שתקבלנה ברבית של למעלה מ- 6,5% תהיינה מולות לאחרים באותה מדרגה שבין 6,5% לבין אותה רבית שמשלמים עבור ההלוואה. הדברים צריכים להיות בנויים על מדרגה סטויטת, במסגרת קבועה. זה יכול להיות לפי מטוצע שנת.

א. הרצפלד: אני מציע שהרבית של הלוואות צמודות תהיה בגבולות של 6% - 7%.

אשר להלוואות הממשלה - אני מציע שהן תהיינה לשימוש עצמי ולא תועברנה לצרכנים.

היו"ר י. גורי: אני מבין שהכוונה של חבר-הכנסת הרצפלד היא - לשם מיסון צרכי הממשלה בטבע חוץ או להגדלת הרזרבה ולא לפטרה אחרת.

א. הרצפלד: אמרתי: לשימוש עצמי.

ד"ר ארנון: האם אתה מציע שאספ"ל לא תתן הלוואה לצ"מ.

י. גורי: האם אפשר לדעת סי קבל הלוואות אלו?

ד. הורוביץ: חברת ששנים וחטרים חיסמים, בנק הפועלים, הבנק הלאומי, חברת "אל-על" וכדומה. הממשלה מעונינת בטבע חוץ ומקבלי הלוואה - בלירות הישראליות, הדבר נוגע לכמה חברות גדולות.

י. גורי: אני מביא את הצעותי לשיבת סדר. אני מבין שאלו הן הלוואות שלא הממשלה מקבלת אותן. הממשלה מעונינת רק בטבע חוץ. טוסדות סטויטים מקבלים את הכספים לצרכים שלהם. הבנקים מקבלים את הכספים כדי לתת אשראי צמוד לזמן יותר ארוך מאשר שנתיים, בלי הנבלות הליקוידיות, ולמי שהם ירצו.

ד. הורוביץ: המפקח על הבנקים והמפקח על מטבע חוץ שולטים על כך.

י. גורי: על כסף זה לא יחולו ההנבלות של הליקוידיות והנפח. כאשר הבנקים יתנו את הלוואות - כיצד אפשר יהיה לדעת שהן ניתנו מהקדן המיוחדת הזו?

ב"ר ארנון:

זו לא תהיה קרן, אלא הלוואה סיוחדת.

י. גדר:

זו סיבה להתנגדות. זה לא רצוי שהטוטלה
או הבנק המרכזי ישלטו במישרין על סתן

אשראי.

ד. הורוביץ:

אין זה אשראי רגיל ספקדונות.

ש. דיין:

אני מציע לאשר את הצעת האוצר לקבלת
הלוואות בסטבע חוץ בתנאים המוצעים,
אשר להפסד העלול להצדק לאוצר - תוגא
הצעה בנדון לוועדת הכספים והיא תדון בה.

י. אפרתי:

אני מסכים להוסיף את המלים: לפטרות
סיוחדות, היינו - שכסף זה יינתן לנורמים
של החקלאי או התעשיין הקטן.

אלה שאינם משפיעים על הייצור
לצמצם את הנבולות ותתחומים.

אני מצטרף להצעתו של חבר-הכנסת ספיר

ס. חזני:

אני מבקש רשות להגיש את הצעותי בישיבת
סחר.

ד"ר ארנון:

אני מודיע שנהיה מוכנים להוסיף
סייג האוצר, שהמדובר בהלוואות בהצמדא

בלבר.

היו"ד י. גורדי:

סחר נסלים את הדיון בתקציב רשות
הפיתוח. המעיף השני בסדר היום יהיה -

צו הרבית.

הישיבה ננעלה בשעה 13.45.